

KEKE KOULUSSA

Kestävän kehityksen ohjelma

Kestävä kehitys on koulun yhteinen asia

Kestävän kehityksen eli "keken" päämääränä on taata terveelliset, turvalliset ja oikeudenmukaiset elämisen mahdollisuudet nykyisille ja tuleville sukupolville sekä turvata ympäristön kantokyvyn ja luonnon monimuotoisuuden säilyminen.

Koulujen ja oppilaitosten tehtävänä on tukea oppilaiden kasvua kestäväan elämäntapaan. Ympäristöstä ja kanssaihmisistä vastuuta kantavat kansalaiset ja ammattilaiset osaavat ottaa huomioon kestäväan kehityksen arjen valinnoissaan ja työssään.

Kestävän kehityksen ohjelma on työväline, jonka avulla kestäväan elämäntavan oppiminen tehdään suunnitelmalliseksi osaksi opetusta ja koulun arkea. Tässä esitteessä kerrotaan, miten koko kouluyhteisö voi osallistua ohjelman rakentamiseen.

Kestävä kehitys on mukana opetussuunnitelmien perusteiden arvopohjan kuvauksessa ja aihekokonaisuuksissa.

"Perusopetuksen arvopohjana ovat ihmisoikeudet, tasa-arvo, demokratia, luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön elinkelpoisuuden säilyttäminen sekä monikulttuurisuuden hyväksyminen. Perusopetus edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä yksilön oikeuksien ja vapauksien kunnioittamista."

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004)

Kestävän kehityksen ohjelma

Kestävän kehityksen työn tulee olla pitkäjänteistä ja tähdätä jatkuvaan parantamiseen. Oppilaiden osallisuus ja yhteistyö koulun ulkopuolelle ovat olennaisia keken toteutumisessa. Jokaisella koululla työtä lähdetään tekemään omista lähtökohdista.

Kestävän kehityksen ohjelman rakentaminen helpottaa työn suunnittelua!

Kestävän kehityksen ohjelmaan kirjataan koulun tavoitteet kestäväan kehityksen edistämiseksi opetuksessa ja koulun arjessa. Jotta asiat tulisivat myös oikeasti tehdyksi, ohjelmassa sovitaan toimenpiteistä, vastuista, aikataulusta, resursseista ja seurannasta. Ohjelmaa päivitetään itsearvioinnin perusteella vuosittain.

Keke-ohjelman yhteyteen tai esimerkiksi osaksi koulun toiminta-ajasta tai opetussuunnitelmaa kirjataan myös koulun kestäväan kehityksen arvot ja toimintaperiaatteet. Lisäksi kuvataan työn organisointi ja oppilaiden ja henkilökunnan osallistumisen tavat.

Rehtorin näkökulma

Non scholae sed vitae discimus.

Niinpä. Opimme elämää varten. Kekeily on juuri sitä. Näemme mahdollisen maailman. Siihen lapset tarvitsevat kestäväan ajattelua ja toimintaa – hyvän elämän eväitä. Rehtori on koulussaan tärkeä keken mahdollistaja – itse toimien tai toimintaa tukien. Kekeilevä kouluni on minulle ilosanoma ja kouluarjen monipuolistaja – kehittämisen työkalu. Tuntosarvet tulevaisuuteen.

Hannu Rautanen
Piispanlähteen koulu, Kaarina

Näin keke kulkee

1. Koulun keke-työryhmä

Aluksi perustetaan keke-työryhmä, jossa on jäseninä eri oppiaineiden opettajien ja muun henkilökunnan edustajia sekä mahdollisuuksien mukaan myös oppilaita. Valitaan yhdessä lukuvuoden keke-teema (esimerkkejä sivulla 7).

Oppilaiden osallistuminen voi tapahtua myös oman keke-ryhmän, Vihreä lippu-raadin tai oppilaskunnan kautta.

2. Lähtötilanteen kartoitus

Vuoden keke-työ käynnistyy lähtötilanteen kartoituksella, johon oppilaat osallistuvat. Kartoitus voi käsitellä esimerkiksi keken sisällyttämistä opetukseen tai lukuvuodelle valittuja teemoja.

Esimerkiksi energia-teemassa mitataan kulutus sähkömittarista ja kartoitetaan turhaan päällä olevat laitteet. Tehdään oppilaille ja opettajille kysely energiatietämyksestä.

Onnistuneeseen keke-toimintaan tarvitaan alusta alkaen

- koulun kestävän kehityksen työryhmä
- koulun omat keke-periaatteet, joista keskustellaan yhdessä
- käytäntö vuosittaisen keke-ohjelman laatimista ja päivittämistä varten
- yhdessä sovitut käytännöt, joilla varmistetaan kaikkien osallistuminen keke-työhön.

3. Keke-ohjelman suunnittelu

Kartoituksen tulosten perusteella suunnitellaan keke-ohjelman tavoitteet ja toimenpiteet. Henkilöstö ja oppilaat osallistuvat ohjelman suunnitteluun. Opettajat ideoivat yhdessä teeman kytkemisen opetukseen.

Esimerkki

Tavoitteet: Opettajien ja oppilaiden energiatietämyksen parantaminen, koulun sähkönkulutuksen vähentäminen 10 % lukuvuoden aikana.

Toimenpiteet: oppilaiden tarkastusiskut, joilla selvitetään ylimääräisten valojen ja tietokoneiden päällä olo. Teema kytketään YL, LI ja AI opetukseen. Osallistutaan Energiansäästöviikkoon.

5. Loppukartoitus

Lukuvuoden aluksi tehty kartoitus toistetaan vuoden päätteeksi, jotta voidaan arvioida tavoitteiden toteutumista. Sen jälkeen valitaan uusi teema seuraavalle lukuvuodelle.

Ensimmäisen vuoden jälkeen tavoitteet kannattaa asettaa korkeammalle: aktiivisempi oppilaiden osallistuminen ja monipuolisempi teemojen käsittely.

Energiateemassa mahdollisia yhteistyötahoja ovat esim. kunnan tekninen toimi, Motiva, tutkimuslaitokset tai energia-yhtiöt.

4. Teeman toteutus

Toteutuksessa varmistetaan toiminnallisuus, teeman näkyminen koulun arjessa, oppilaiden osallistuminen sekä yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Keke-työtä tehdään koko lukuvuoden ajan.

Koulu yhteisön sitoutumista edistetään hyvällä tiedotuksella. Keke-työstä kerrotaan oppilaille, henkilökunnalle, vanhemmille ja yhteistyötahoille. Oppilaat ovat tärkeitä viestinviejiä.

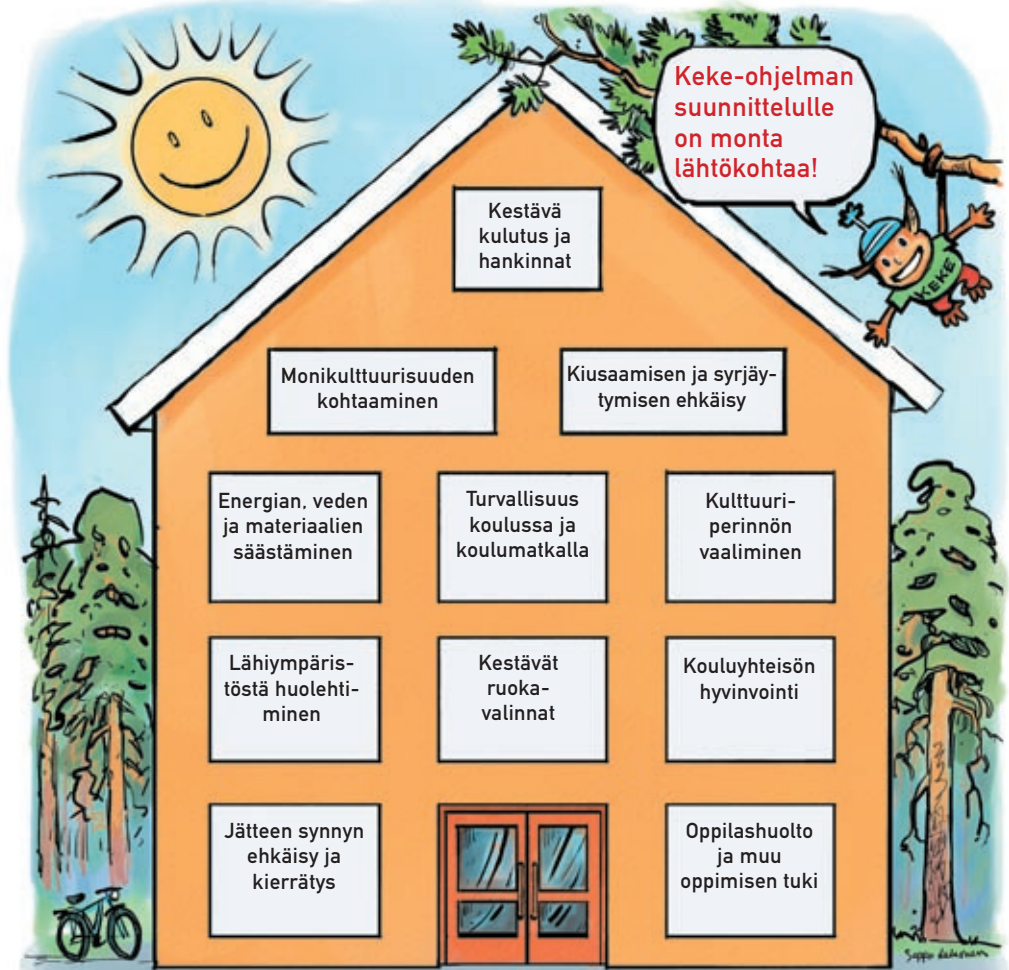

Keke osana opetusta

Kestävän kehityksen teemojen tarkastelu eri oppiaineiden näkökulmista auttaa oppilaita hahmottamaan luonnon, talouden ja yhteiskunnan toimintaa ja vuorovaikutussuhteita. Samalla kasvaa ymmärrys yhteistyön merkityksestä keke-kysymysten ratkaisemisessa.

On tärkeää, että tietoja ja taitoja opitaan myös käytännössä koulun ulkopuolisissa oppimisympäristöissä. Kokemusten kautta oppilaan ympäristösuhde syvenee ja keke-asioille syntyy omakohtaisia merkityksiä. Kun oppilaat otetaan mukaan keke-työhön, he oppivat myös tärkeitä osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja.

Aihokokonaisuudet tarjoavat oivan mahdollisuuden opettajien yhteiseen suunnittelutyöhön ja keken sisällyttämiseen osaksi opetusta!

Esimerkkejä eri oppiaineiden keke-sisällöistä

YL, BI, GE

- Luonnon toiminta
- Ihminen ja luonto
- Ympäristöongelmat
- Luonnon tutkiminen

KU, TN/TS, MU

- Ympäristösuhteen tulkinta
- Kierrätysmateriaalit
- Viihtyisyyden parantaminen oppilastöillä

LI, TT, KT

- Tupakointi ja päihteet
- Terveysliikunta
- Ravinto ja terveys
- Turvallinen koulumatka

OPPIAINEITA YHDISTÄVIÄ TEEMOJA:

- Ilmastonmuutos
- Liikenne ja liikkuminen
- Paikallisympäristö
- Ravinto ja ruuantuotanto

FY, KE, MA

- Ekologinen selkäreppu
- Tuotteiden ympäristömerkit
- Ilmastonmuutos
- Energian säästäminen

HY

- Yhteiskunnan toiminta
- Paikallishistoria
- Vaikuttamisen mahdollisuudet

AI, Vieraat kielet

- Globaalivastuu
- Arvokeskustelut ja roolileikit
- Kestävän kehityksen kysymykset eri maissa

Katsomusaineet

- Kestävän kehityksen etiikka
- Hyvä elämä ja arvot
- Moniarvoisuus

Keke arjessa

Kestävä kehitys koostuu ekologisesta, sosiaalisesta, taloudellisesta ja kulttuurisesta oluttavuudesta. Ne näkyvät koulun arjessa monin eri tavoin. Vastuu ympäristöstä on kestävän kehityksen kivijalka. Keke on kuitenkin paljon muutakin kuin jätteiden lajittelua tai valojen sammuttamista, sillä siihen kuuluvat myös monet koulun sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyyden kehittämiskohteet.

Keke kuuluu kaikille

Suomi toteuttaa kansallista kestävän kehityksen kasvatuksen strategiaa, jonka mukaan kaikilla koulutusorganisaatioilla on kestävän kehityksen toimintaohjelma vuoteen 2010 mennessä ja 15 %:lla päiväkodeista, kouluista ja oppilaitoksista on ulkoinen tunnus kestävän kehityksen työstään vuoteen 2014 mennessä.

Keke-työn tueksi on tarjolla myös apua ja työkaluja. Vihreä lippu -ohjelma ja Oppilaitosten kestävän kehityksen sertifiointi tarjoavat tukea, verkostoitumista, materiaaleja ja koulutusta. Lisäksi molempien järjestelmien kautta voi saada ulkoisen tunnuksen monipuolisesta keke-toiminnasta. Kestävän kehityksen täydennyskoulutuksia organisoivat myös monet järjestöt, oppilaitokset ja Opetushallitus.

Lisätietoa kekestä ja esitteen pdf-versio:

Kestävän kehityksen teemasivusto: www.edu.fi/teemat/keke

Vihreä lippu: www.vihrealippu.fi

Oppilaitosten kestävän kehityksen sertifiointi: www.kouluajamparisto.fi

Suomen Ympäristökasvatuksen Seura: www.ymparistokasvatus.fi

Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy: www.kierratyskeskus.fi/koulutus

Suomen ympäristöopisto SYKLI: www.sykli.fi

Opas "Kestävä elämäntapa": www.oph.fi > julkaisut > maksuttomat

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Euroopan union
Euroopan aluekehitysrahast
Euroopan sosiaalirahast

Hyria

441 089
Painotote

Esitteen suunnittelutyöryhmä: Aino Alasentie, Erkka Laininen, Katja Viberg, Marja-Leena Loukola, Risto Tenhunen, Kati Lundgren, Saara Susiluoma, Juulia Tuominen, Kirsi Verkka, kuvitus: Seppo Leinonen, ulkoasu: Sanna Saastamoinen, rahoitus: 4V: Välitä, Vaikuta, Viihdy, Voi hyvin – Yhteisöllisyys ja hyvä elinympäristö -hanke, Oppilaitosten kestävän kehityksen kriteerian ja ohjelmien maastottaminen -hanke.